

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMÉLYI HÍR.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Zsák Lajos* m. kir. fő-erdőmérnököt a miskolci m. kir. erdőigazgatóság kerületéből Szikszórról a m. kir. erdőigazgatóságához Szegedre áthelyezte.

A Műegyetem bánya-kohó és erdőmérnöki karának ünnepélyes tanévmegnyitója.

A Műegyetem soproni fakultása október hó 18-án vasárnap délben tartotta ünnepélyes tanév megnyitóját, amelyet megelőzőleg *Glattfelder Gyula* dr. csanádi megyés püspök a Szent Imre Kollégium kápolnájában ünnepi misét és „Veni Sancte“-t mondott.

A megnyitón a kultuszminisztert *Molnár Andor* dr. miniszteri osztálytanácsos, Sopron városát *Sopronyi-Thurner Mihály* dr. polgármester, a vármegyét *Högyész Pál* főjegyző, a pécsi Erzsébet tudományegyetem soproni evangélikus hittudományi karát *Karner Károly* dr. dékán, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesületet *Róth Flóris* igazgató, a Budapesti Mérnöki Kamarát pedig *Henrich Viktor* képviselte.

A magyar Hiszekegy eléneklése után *Szabó Gusztáv* dr., a Műegyetem rektora nyitotta meg az ünnepséget. Beszédében hangsúlyozta, hogy a műegyetemi karok szorosán együtt dolgoznak egymással és a budapesti fakultások őszinte szeretettel támogatják a soproni kar munkáját, amely fokozott tudást és erős erkölcsi alapokat kíván sokoldalú felkészültséggel útrabocsátott hallgatóságától.

Az ifjúsági énekkar pompásan összetanult énekszámát után *Széki János* dékán tartotta meg nagyhatást kiváltó székfoglalóját „*A fémes anyagok*“ címmel. Beszámolójában kitért mindazokra az eseményekre, amelyek a fakultással kapcsolatban történtek. Megemlítette, hogy a hallgatók tanulmányi előmenetele örvendetes módon *határozott fejlődést* mutat, amit a legutóbb életbeléptetett tanterv szerinti kilencedik szemeszternek a beiktatása előreláthatólag még növelni fog.

Az elmúlt évben a kar 7482 pengőt fordított diákjóléti célokra, amiben Sopron városa 4000 pengő hozzájárulással vett részt. Ezért a nemesszívű gesztusért külön is hálás köszönetet mondott a polgármesternek.

A kar hallgatóinak száma 220, tehát hatvannal több, mint az elmúlt évben. Különösen feltűnő a kohómérnöki szakokra beiratkozott hallgatók számának nagymérvű emelkedése (amely az első évfolyamon az erdómérnök-hallgatók számát is meghaladja), ami az ország iparosításával kapcsolatban a végzett kohómérnökök gyors és jó elhelyezkedésében leli magyarázatát.

A szép ünnepség a Himnusz eléneklésével ért véget.

Munkaügyi perek.

(A kir. Kúria jogerős ítéletei.)

1. A nyugdíjazás után 14 év múlva nem lehet kifogásolni az áthelyezést.

Egyik nagybirtok főintézője, aki eredetileg, mint *erdőtiszt* teljesített az uradalomban szolgálatot, egészségi okokból maga kérte felmentését és nyugdíjazását. Közvetlen a nyugdíjazatása előtt már két év óta mint gazdasági főintéző szolgált, a nyugdíjazáskor is ebben a beosztásban és rangban volt, a szabályzat értelmében tehát azt a nyugdíjat igényelhetette, amit az a mezőgazdasági főintéző részére megállapít. Ezt megkapja. *Néhány év múlva pert indított nyugdíjának felemelése iránt azon a címen, hogyha nem helyezték volna át a mezőgazdasági szolgálatra, mint erdőtiszt, nagyobb nyugdíjat élvezne.* Végső fokon a Kúria hozott ítéletet az ügyben és a keresetet *elutasította.*

Indokolás: Az uradalom nyugdíjszabályzata, de a csehszlovák törvény szerint is a nyugdíj a nyugdíjazáskor tényleg teljesített szolgálat szerint jár s annak összege attól a rangtól és szolgálati osztálytól függ, amelyben a nyugdíjas a nyugdíjazáskor volt. Annak idején a főintéző a mezőgazdasági szakba történt áthelyezése ellen nem tiltakozott, ezt a szolgálatot fenntartás nélkül ellátta és az ezzel az állással járó, az erdészeti hasonrangú tisztékénél nagyobb illetményeket felvette, tehát nyugdíjaztatása után csaknem 12 év múlva magasabb nyugdíj elérhetése végett már nem kifogásolhatja, hogy 14 év előtt az erdészeti szakról a mezőgazdasági szakra lett állandó szolgálatra áthelyezve. Ezekre figyelemmel, felesleges annak megállapítása, hogy az erdészekre vonatkozó új nyugdíjszabályzat érvénybe lépett-e, vagy csak tervezet maradt. (P. II. 501/1936 Totth).

2. Mikor lehet szokásjog alapján nyugdíjat követelni.

Egy humánus gondolkodású nagybirtokos a hosszabb ideig szolgálatot teljesített alkalmazottait nyugdíjban, vagy kegydíjban részesítette. Az uradalomnak *nem volt nyugdíjalapja* s az el-

öregedés, betegség, vagy baleset következtében munkaképtelenné vált alkalmazottnak végelbánásban részesítése *szokásjogon alapult*. A nagybirtokos halála után örökösei is tiszteletben tartották elődjük elhatározását s ma az uradalomnak 84 alkalmazottja élvez nyugdíjat, vagy kegydíjat.

Az egyik gazdasági alkalmazott, akit elbocsátottak állásából, *per* *indított* évi 600 pengő nyugdíj és a felmondási illetmények megfizetése iránt.

A járásbíróság *elutasította* a keresetet. A törvényszék *helyt adott* annak és *megítélte a nyugdíjat*. A *Kúria* feloldotta az ítéletet és a törvényszéket további eljárásra s *új ítélet hozatalára utasította*.

Megokolás: A felperes kárigényének nincs jogszerű alapja. Ugyanis nincs olyan jogszabály, amely a munkaadót arra kötelezné, hogy azt az alkalmazottat, akit meghatározott idejű szolgálat után nyugdíj illetve meg, a nyugdíjjogosultság megszerzéséig szolgálatában megtartsa. Az 1900. évi XXVII. t.-e. 14. §. szerint pedig, ha a felek a szolgálati szerződésben másként meg nem állapodtak, a birtok eladása, vagy a birtokos személyében beállott változás esetén még a határozott időre kötött szerződés is felmondható, méginkább a határozatlan időre szóló szerződés. Nincs tehát súlya annak, hogy az alperes örökösök jogelőde, vagy maguk az alperesek nyugdíjfizetésre ígéretet tettek-e a felperesnek, mert nyugdíjalap, nyugdíjszabályzat hiányában a felperes akkor is csak a szokásos feltételek fennforgása és beállta esetén igényelhetne nyugdíjat. Irányadóul a nyugdíjjogosultságnak csak azok a feltételei szolgálhatnak, amelyek megfelelő gyakori alkalmazás folytán a néhai földbirtokos gazdaságában szokásossá váltak, ellenben abból, hogy a néhai az egyik vagy másik gazdasági alkalmazottját esetleg a szokásosnál kedvezőbb elbánásban részesítette, a felperes jogot nem származtathat. Nyugdíjigényének elbírálásánál ügydöntő, hogy miben állott az a szokás, a néhai milyen feltételek mellett — s különös feltételek hiányában — általánosságban mennyi szolgálati idő eltöltése után részesítette a felperes állásához és munkaköréhez hasonló állást és munkakört betöltő alkalmazottjait és minő mérvű nyugdíjban. Minthogy az említett tények tisztázása nélkül a per érdemben el nem bírálható, a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét feloldotta és a rendelkező rész szerint határozott. (P. II. 1476/1936. Totth).

3. *Nincs nyugdíjra igénye az özvegynek, ha férje a fegyelmi eljárás elől a halálba menekül.*

Egy vállalat pénztárosa 1929. év nyarán *különböző szabálytalanságokat követett el, majd öngyilkos lett*. Az intézet igazgatósága rovacsolást rendelt el, amely alkalommal a pénzszekrényben mindössze *néhány darab kétfillérest találtak*. A pénzhiány 11.000 pengő volt, ebből 7900 pengő valóságos pénztári hiány. Az eljárás lefolytatása után az özvegy részére *beszüntették* a javadalmazás folyósítását. Az öngyilkos pénztáros özvegye, miután férje *nyugdíjjogosult* volt, *per* *indított* a vállalat ellen. A járásbíróság, mint munkaügyi bíróság, *megállapította* a követelés jogosságát. A törvényszék *elutasította* azt.

Végső fokon a *Kúria* hozott ítéletet az ügyben és *jogerőre emelte a törvényszék elutasító ítéletét.*

Indokolás: A fellebbezési bíróság azt állapította meg, hogy a hiányzó összeget a felperes férje tulajdonította el; azonban midőn a revizorok munkájukat meg akarták kezdeni, a pénztárszokrény tárva-nyitva volt, nem tekinthető tehát kizártnak, hogy a hiányzó összeget egészben, vagy részben más tulajdonította el. Ezzel szemben tény, hogy a felperes férje a pénztárkönyv 52. bevételi oldalán eszközölt bejegyzéseket közvetlenül öngyilkossága előtt vezette be, jöllehet, ezeket az összegeket már korábbi időpontokban fizették le kezéhez és hogy a 52. oldal kiadási rovata szerint 2000 pengőt vett fel jutalék címén a pénztárból, holott ehhez joga nem volt.

A nyugdíjszabályzat 10. §. c) pontja értelmében a nyugdíjra való jogosultság megszűnik, ha az alkalmazott a szolgálati utasítás alapján fegyelmileg tiltatik el a hivatalától. Az utóbb említett tények miatt pedig hűtlen kezelés, a bizalommal való visszaélés, a munkaadó üzleti érdekeinek veszélyeztetése forogván fenn, az alperesnek kétségtől jogában állott volna a felperes férjét fegyelmi úton büntetésként a szolgálatból elbocsátani. Minthogy az öngyilkosságával maga tette lehetetlenné a fegyelmi eljárás megindítását és lefolytatását, jogi kihatásában úgy kell venni, mintha az alperes intézet fegyelmi jogát vele szemben tényleg gyakorolta volna. A nyugdíjszabályzat 14. §. d) pontja értelmében pedig az özvegynek nyugdíjra nincs igénye, ha férje a szolgálatból elbocsátott és így nem sértett anyagi jogot a fellebbezési bíróság azzal, hogy a felperest az özvegyi nyugdíj iránti keresetével elutasította. (P. II. 2758—1936. Totth.)

4. *A valorizált nyugdíj leszállítását is lehet kérni, ha a birtok jövedelme a birtokos hibáján kívül csökkent.*

Egy földbirtokos 1929. november 1-én megállapodást kötött nyugalmazott főintézőjével, hogy nyugdíját *pénzromlás esetén* is a megállapodáskor érvényes pengő értékének megfelelően, *valorizálva* tartozik fizetni. A földbirtokos uradalmait e szerződés kötésekör 300.000 pengő adósság terhelte, amely összeg az 1933. év végéig több, mint kétszeresére emelkedett. A nagybirtokos ekkor megállapította, hogy köz- és magántartozásai (nyugdíjak, kegyúri terhek, adóhátralék, örökösödési illeték, kamatok, stb.) *évi 100.000 pengőt tesznek ki*, birtokának bruttó hozadéka pedig csak *évi 40.000 pengő*. Ennek megállapítása után *pert indított* a főintéző ellen *nyugdíj leszállítása* iránt.

Az alsó bíróságok *elutasították* a keresetet. A *Kúria* ítélete kifejti, hogy a szerződések teljesítésénél a *gazdasági lehetetlenülésre* vonatkozó jogszabály a *nyugdíjjárandóság tekintetében is irányadó*. Nemcsak az ítélettel, vagy bírói egyezséggel, hanem a perenkívül megállapodott járadék tekintetében is kérni lehet a szolgáltatás mennyiségének megváltoztatását, ha a körülmények, melyek alapján a felek annak idején a megállapodást kötötték, *lényegesen módosultak*. Még ha a nyugdíjat megállapító jogügyletben az általános gazdasági körülményekre, vagy a földbirtok jövedelmezőségére s a nyugdíjat szolgáltató anyagi helyzetére nem történt is kifejezett utalás, a nyugdíj mérvére vonatkozó meg-

állapodások feltételezik a gazdasági viszonyok szabályszerű életrendjét. Ha tehát ez a feltevés megdől és a nyugdíjszolgáltatás értékének emelkedése mellett az adós gazdasági helyzetében annak hibáján kívül, az általános gazdasági körülmények folytán előre nem látott olyan mélyreható változás állott be, amelynél fogva a szerződésnek eredeti mértékű teljesítése a kötelezett felére elviselhetetlen terhet róna, akkor a földbirtokos által fizetendő átértékelt nyugdíj leszállításának helye lehet. Mindezek alapján a kir. Kúria feloldja a fellebbezési bíróság ítéletét és további tárgyalást és új határozat hozatalát rendeli el.

Indokolás: A fellebbezési bíróság megállapította, hogy a nyugdíjszerződés kelte (1929. november 1.) után a földbirtokos vagyoni állapotában rendkívüli változás állott ugyan be, mert vagyona és jövedelme nagymértékben csökkent, adóssága pedig több, mint a kétszeresére emelkedett, de vagyoni romlását súlyos gondatlanságával önmaga okozta. A kir. Kúria szerint azonban a fellebbezési bíróság a tényállásokkal érdemileg nem foglalkozott és azt, hogy a felperes nem az általános gazdasági válságból kifolyó tényezők hatása folytán, hanem csaknem kizárólag gondatlan és szakértelem nélküli gazdálkodása következtében jutott jelenlegi válságos helyzetébe, anélkül állapította meg, hogy a perben álló felek a gazdálkodás kérdésében nyilatkoztak volna, vagy ezt a per adatai támogatnák. Minthogy a tényállás a tárgyalás és bizonyítás egész tartalmának szorgos méltatásával állapítandó meg, ennek pedig a fellebbezési bíróság eleget nem tett, az ügy nem bírálható felül, a hiány pedig nem pótolható. Ezért a kir. Kúria a fellebbezési bíróság ítéletét feloldotta. (P. II. 2903/1936. Toth.)

5. Ha a földbirtokos megbocsátja a gazdasízt nyugdíjaztatása előtt annak szabálytalanságait, úgy köteles a nyugdíjat megfizetni.

Egy nagy uradalom jószágigazgatója a birtokos tudtával és kifogásolása nélkül éveken át tanúsított olyan magatartást, amelyet a munkaadó utólagosan mégis, mint a szolgálati hűség rovására esőt, a nyugdíj megvonására érvényesített és annak folyósítását beszüntette. A jószágigazgató pert indított. A keresetnek mindhárom bírói fórum helytadott.

A Kúria ítéletének indokolása kifejti, hogy a már nyugdíjazott gazdasízt nyugdíja is megvonható érdemtelenység címén olyan okokból, amelyek miatt, ha még szolgálatban van, azonnali hatállyal el lehet bocsátani, de amelyek csak a nyugdíjazás után jutottak a birtokos tudomására. Azonban az ilyen nyugdíjmegvonásra is alkalmazni kell az 1900. évi XXVII. t.-e. 18. §-t, amely szerint a birtokos az elbocsátási okot annak a tudomására-jutástól számított 30 napon túl nem érvényesítheti és azt az általános magánjogi szabályt, hogy olyan elbocsátási okot sem lehet érvényesíteni, amelyről a birtokos előbb tudott, de azt megbocsátotta. Jelen esetben a tényleges elbocsátást a birtokos csupán az 1934. évi június 4-én beadott előkészítő iratában a per során közölte a jószágigazgatóval és saját eskü alatti vallomása szerint 1933. december elején kijelentette a nála búcsúlátogatást tevő felperes előtt, hogy nyugdíját meg fogja kapni. Ezzel a kijelentésével pedig mindazokat az elbocsátási okokat, amelyekről tudomása volt, megbocsátotta.

A gazdaság ügyvitelének rendjét illetőleg a földbirtokos az igazgatással, kezeléssel és ellenőrzéssel járó teendők ellátása végett külön ágazatokra tagozódó szervezetet tartott fenn, amelynek keretében a gazdasági javak mennyiségének, változásainak, az egész gazdasági élet eseményeinek nyilvántartásával foglalkozó számtartóság és központi iroda a folyó ügymenetről rendszeres könyvvittel állandóan világos képet adott. A bevételek és kiadások közt a könyvelőség forrásuk és felhasználásuk megjelölésével időrendben feltüntetette a jószágigazgatónak mindazokat a pénzfelvételeit és terménybeszolgáltatásait, amelyeket a birtokos a perben kifogásolt. A jószágigazgató szolgáltatási hűségének a rovására panaszolt eljárások és eselekmények ugyanis, mint: nagyobb összegű előlegek felvétele és kamatmentes élvezése, a tárolt termények árának kedvező időpontban utólagos elszámolása és jóváíratása, a dohányművelés feles hasznának egyenlőtlen megosztása és a központi iroda részletes elszámolása alapján folyósított jutalék elfogadása, pontosan kitűnnek a jószágigazgató folyószámlájának tartalmából és a könyvelési tételek fedezeti okmányai-ból. A folyószámla mutatja, hogy a felek kölcsönös követelési és tartozási viszonyában a pénz és értékátadások és átvételek nem voltak fiktív számadással elleplezve, áltételekkel elpalástolva, hanem a valóságot mindenben fedő számtételekkel híven és a jószágigazgató eljárásainak nyílt feltárásával szerepeltek a könyvvezetésben. A mindenkori tényleges helyzetnek megfelelő könyvelési hűség lehetővé tette, hogy az alperes földbirtokos gazdasági háztartásának időnkénti áttekintése kapcsán a jószágigazgatónak a gazdasági üzemet érintő magatartásáról is képet alkothasson és minden egyes ténykedéséről tudomást szerezzen.

Mégha tehát a nyugdíjmegvonás alapjául szolgáló, de a földbirtokos előtt régebben is ismert ténykedések a rögtöni hatályú elbocsátás törvényes okait netán kimerítenék is, ezeknek az 1900:XXVII. t.-c. 18. §-ában meghatározott 30 napi határidő után történt érvényesítése nyilvánvalóan elkésett. Ehhez képest a felperes jószágigazgató a megszerzett nyugdíjigényt el nem vesztette s így a fellebbezési bíróság marasztaló ítélete az anyagi jognak megfelel. (P. II. 661/1936. Gallia.)

6. *A terménytartozás nem esik a gazdavédelmi rendelkezés alá.*

A védett gazdaadás kötelezettségére nézve *elvi jelentőségű* ítéletet hozott a budapesti Ítéltábla *Móritz*-tanácsa.

A tényállás szerint egy füzesábronyi lakos *földet adott el* egy ottani kisbirtokosnak. A szerződés szerint a vételárat, valamint a hátralékot is *terménnyfizetésben* állapították meg. Mivel azonban a vevő az esedékesség idején nem fizetett, hitelezője pert indított ellene az *egész hátralékos termény* megfizetése iránt. Az egri járásbíróság *elutasította* a keresetet azzal az indokolással, hogy a kisbirtokos *védett gazdaadás*, tehát csak a gazdavédelmi rendeletben megállapított *mérsékelt fizetésekkel* tartozik. A törvényszék *megváltoztatta* a járásbíróság ítéletét és *kötelezte az adóst az egész hátralékos terménymennyiség megfizetésére, azzal, hogy ingó dolog szolgáltatásával tartozik nem pénzzel, ennek a behajtása pedig nem esik a gazdavédelmi rendeletben foglalt korlátozások alá.*

A felülvizsgálati eljárás során a budapesti *kir. Ítéltábla* elé került az ügy, amely *vitéz Móritz* Ernő ítéltáblai tanácselnök

elnöklése mellett dr. *Jakabfalvay* Zoltán táblabíró előadása után helybenhagyta a *törvényszék ítéletét*.

Indokolás: Mivel a kereset terménynek természetbeni szolgáltatására, tehát szorosan véve nem pénzbeli szolgáltatásra irányul, a követelés nem esik a gazdavédelmi rendelet végrehajtási korlátozása alá. Az ingatlanforgalmat akadályozó s így közvetve az ingatlanok értékét is hátrányosan befolyásoló megkötöttségek szűk korlátok közé szorítása közérdek s úgy ez a szempont, mint a méltányosság is amellet szól, hogy az ingatlan vételára, az eladó követelésének behajtása ne vállaljk bizonytalanná, viszont az eladott ingatlan hasznait élvező és telekkönyvi tulajdont szerzett vevő a vételár hátraléknak pontos törlesztésére szoríttassék.

7. *A személyhez kötött életjáradék a halállal megszűnik.*

Egy nagybirtokos végrendeletében úgy intézkedett, hogy egyik hűséges alkalmazottja *élete fogytáig* havi 300.— korona illetményt kapjon. A földbirtokos halála után örökösei a végrendeletnek pontosan eleget tettek és fizették a járadékot. Midőn az alkalmazott néhány év múlva meghalt, felesége, aki nem kapta tovább az illetményt, *pert indított* a beszüntetett életjáradék megfizetése iránt. Keresetét arra alapította, hogy férje 44 éves korában halt meg és így nem tudta gyermekeit felnevelni. A keresetet *mindhárom bírői fórum elutasította*.

A Kúria ítéletének indokolása szerint a végrendelet nem tartalmaz intézkedést arra vonatkozólag, hogy a járadék a kedvezményezett halála után másnak is fizetendő, hanem kifejezetten csak az ő élettartamára rendeli a fizetést, elhalálózása után pedig az örökösök járadékfizetési kötelezettsége megszűnt. Nem szolgálhat marasztalás alapjául az a ténykörülmeny sem, hogy a járadék élvezője korai elhalálózása miatt nem tudta gyermekeit felnevelni, mert a járadékszolgáltatás tartama az ő korától és életviszonyaitól függetlenül, élettartamához volt kötve és ennek következtében arról szó sem lehet, hogy az alperesek, az ő magatartásuktól függetlenül bekövetkezett elhalálózás miatt — kár okozása nélkül — kártérítéssel tartoznak. Alaptalanul hivatkozik a felperes a méltányosságra is, mivel a szembenálló felek vagyoni viszonyaiban mutatkozó aránytalanság egymagában marasztalás alapjául nem szolgálhat, azonfelül pedig az özvegy olyan jogalapot, amelynek alapján az elhunyt férje által élvezett járadék reá, illetve az általa eltartott kiskorú gyermekekre valamely részében ki lenne terjeszthető, nem mutatott ki. (P. I. 2149/1936. *Jakab*.)

8. *A közjegyzői hagyatéki tárgyalás díja az OFB hozzájárulása nélkül is betáblázható az ingatlanra.*

Egy hagyatéki tárgyalás alkalmával az eljáró kir. *közjegyző* díjait az örökösök *nem fizették ki*, mire a közjegyző *telekkönyvi bekebelezést* kért a hagyatékot tevő ingatlanokra. A járásbíróság *elrendelte* a bekebelezést, ami ellen az örökösök *felfolyamodást* jelentettek be. A törvényszék *töröltetni* rendelte a telekkönyvben a már megtörtént feljegyzést. A közjegyző további felfolyamodást terjesztett a *Kúria* elé, amely a törvényszék ítéletét *megváltoz-*

tatva, az elsőfokban eljáró telekkönyvi hatóságnak a jelzálogjog bekebelezését elrendelő végzését hagyta helyben.

Indokolás: A kir. közjegyzőnek hagyatéki tárgyalási díja és költsége az 1894:XVI. t.-c.-ben előírt hivatalos eljárással kapcsolatban felmerült olyan díj és költség, amelynek a hagyatékhhoz tartozó ingatlanokon történő telekkönyvi biztosítását a 6800/1935. I. M. számú rendelet a bíróság köteletségévé teszi abban az esetben, ha az még kifizetve nincs és ha annak telekkönyvi biztosítását a kir. közjegyző kéri. Erre a rendelkezésre figyelemmel a ki nem fizetett hagyatéki és tárgyalási díjnak telekkönyvi biztosítása oly esetben sem tekinthető kizártnak, amidőn a hagyatéki ingatlan az 1920:XXXVI. t.-c. 76. §-ának 2. bekezdésében foglalt jogszabályok oltalma alatt áll. Mert bár ugyane törvény 71. §-a a kir. közjegyző hagyatéki tárgyalási díját és költségét nem sorolja fel azok közt a tartozások között, amelyekkel az ily oltalom alatt álló ingatlanok az Országos Földbirtokrendező Bíróság, vagy az általa kijelölt hatóság hozzájárulása nélkül is megterhelhetők. Ámde pusztán ebből a tényből a közjegyző hagyatéki díjai telekkönyvi biztosításának ily ingatlanok tekintetében való kizártságára okszerűen következtetés azért nem vonható, mert az a rendelkezés, amely a ki nem fizetett közjegyzői hagyatéki tárgyalási díjnak a hagyatéki ingatlanokon történő telekkönyvi biztosítását a bíróság köteletségévé teszi, alapot nyújt annak az álláspontnak az elfoglalására, hogy a törvényhöz e biztosítást az 1920:XXXVI. t.-c. 76. §-ának 2. bekezdésében foglalt jogszabályok oltalma alatt álló ingatlanokra vonatkozóan sem kívánta kizárni, sem azoknak a földbirtokrendező hatóságoknak előzetes hozzájárulásától függővé tenni, amelyeknek hatásköre sem e díjak és költségek összegszerűségének megállapítására, sem arra nem terjed ki, hogy azokkal az örökhatályú közvetlen jogutóda esetleg harmadik személy terhelhető-e. (Pk. V. 5069/1936. Hutás.)

9. Gazdasági cseléd az, aki munkaerejét határozott időre kizárólag a munkaadó gazdasága részére köti le.

Egy apátfalvai földműves megállapodást kötött a falujabeli birtokossal, hogy 50 hold földet 3 fiával együtt meg fog munkálni a termés $\frac{1}{4}$ részéért. A szerződés úgy szólt, hogy negyedes szolgálata 1934. év szeptember havában kezdődik meg és az 1935. évi kukoricatermés betakarításával jár le. A szerződés tartama alatt a földműves különböző munkákat is végzett a birtokos részére, és pedig annak utasítása alapján. 1934. telén szánkóval Makóra kellett mennie, amely úton lovai egy, a hátuk mögül felbukkanó szán gyors előzésétől megbokrosodva, a gyepelt elszakították és a szánt az útszéli fához ütötték. Az darabokra törött és a földműves az árokba esve, súlyos sérüléseket szenvedett. Felgyógyulása után pert indított a földbirtokos ellen havi 60 pengő járadék, vagy 6000 pengő megfizetése iránt azon a címen, hogy a birtokos őt mint gazdasági cselédjét nem biztosította baleset ellen az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál, tehát kártérítéssel tartozik neki.

Végző fokon a Kúria elé került az ügy, amely megállapította, hogy a felek között az 50 hold földnek a termés $\frac{1}{4}$ része fejében

leendő megművelése tekintetében létrejött szerződésen alapuló jogviszonyt *nem lehet szolgálati viszonynak tekinteni, mert abban a szolgálati viszonyra jellemző lényeges ismertetőjelek fel nem találhatók.* Ugyanis gazdasági (külső) cseléd az, aki szerződéssel arra kötelezi magát, hogy valamely gazdaságban *személyes és folytonos szolgálatokat teljesít bérért, legalább is egy hónapon át.* Eszerint gazdasági cselédnek csak azt lehet tekinteni, aki munkakörejét a szerződésben *meghatározott időre kizáróan a munkaadó gazdasága részére köti le,* mert enélkül a kötelezettségként vállalt személyes szolgálatok folytonosságáról nem lehet szó. Arra pedig, hogy a felperes egész munkakörejét kizárólagosan az alperes gazdasága részére kötötte le és hogy ekként az alperes részére személyes és folytonos szolgálatok teljesítésére kötelezte magát, a perben semminő adat sem merül fel. *Gazdasági cseléddel a szolgálati szerződést évek, hónapok, hetek, vagy napok határozott számában kifejezhető szolgálati időre kell megkötni. A törvény idevonatkozólag kimondja, hogy tilos és semmis a szolgálati szerződés, ha a szolgálati időt évek, hónapok, hetek, vagy napok határozott számában kifejezni nem lehet.* Nyilvánvaló tehát hogy a szolgálati időnek ekként meghatározását a törvény a gazdasági cseléddel kötött szolgálati szerződés *mellőzhetetlen feltételének tekinti.* A felperes pedig Apátfalva község előljárósága előtt maga adta elő, hogy családjával együtt a negyedes szolgálat az 1934. év szeptember hónapjától az 1935. évi kukoricatermés betakarításáig tartott, amiből következik, hogy szolgálati ideje *nem volt megállapítva* s így a felek szerződését már emiatt sem lehet gazdasági cseléddel kötött szolgálati szerződésnek tekinteni. Mindezek alapján tehát a kir. Kúria *a keresetet elutasítja.*

Indokolás: Jelent esetben az a tény, hogy a felperes a földet 3 fiával együtt munkálta meg, az bizonyítja, hogy a szerződés nem személyes szolgálatok teljesítésében, hanem több személy munkáját feltételező eredménynek a létrehozásában állott, ez pedig egymagában is ellene szól annak, hogy a felek között létrejött jogviszony szolgálati viszonynak tekinthessék. A megmunkált 50 hold föld termésének egynegyed része olyan szolgáltatás volt, amely nem a vállalt munka elvégzésére fordított időtartamához igazodott és nem is egyedül a felperesnek és fiainak munkájától, hanem jelentős részben a gazdálkodás eredményét befolyásoló, az össztermés mennyiségére kiható egyéb tényezőktől függött. Ebből következik egyúttal, hogy a gazdálkodás eredményének a kockázatát az alperessel együtt a felperes is viselte. Mindezeknél fogva az alperes nem volt köteles a felperest, mint gazdasági cselédjét az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál baleset-biztosítására bejelenteni és utána járulékokat fizetni, ennek elmulasztása miatt tehát kártérítéssel nem tartozik. Végül az a körülmény, hogy a baleset előidézésében magának a felperesnek a gondatlansága is közrehatott, kizárja azt, hogy az alperes birtokos méltányosság alapján köteleztessék kártérítés fizetésére. (P. I. 1346/1936. Jakab.)